2026-81-RE

Causa 2026-81-RE

(D c/ C)

Número de registre 494-2026. Recurs d'empara

Aute del 16 de novembre del 2026

BOPA núm. 135, del 25 de novembre del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'1 d'octubre del 2026, per la representació processal de D, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 13 de setembre del 2026, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a la "*tutela judicial efectiva*", reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que revoqui la resolució judicial impugnada, per tal que la Sala Civil dicti una nova resolució mitjançant la qual s'apreciïn els drets fonamentals invocats, i que retorni la causa al Tribunal *a quo*, el qual i en atenció a aquesta vulneració, caldrà que resolgui sobre la totalitat de les peticions sol·licitades en l'escrit del 19 de juny del 2025;

Vista la Constitució, especialment, els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment, el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Víctor Torre de Silva López de Letona;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 19 de juny del 2025, la representació processal de D va presentar un escrit en què sol·licitava modificar les mesures provisionals adoptades en l'aute de l'1 de desembre del 2020. En concret, demanava, entre d'altres, que es fixés una nova pensió d'aliments en benefici de la filla comuna A, a càrrec del progenitor, per un import de 900,00 € mensuals, i això a comptar del mes de desembre del 2023, i, subsidiàriament a partir del mes de gener del 2025, anyalment revisada en funció de la variació de l'IPC. A més, sol·licitava que les despeses extraordinàries fossin sufragades en un 90% pel progenitor i en un 10% per part seva.

1.2. El 27 de març del 2026, la Secció de Menors 1 (Civil) de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia ratificar la seva resolució, adoptada el 2 de febrer del 2022, excepte en els termes que s'estimen parcialment a la demanda de D:

- Establir una pensió d'aliments a càrrec del progenitor, pel que fa a la seva filla A, que es fixa a raó de l'import de 450,00 € mensuals, a pagar per anticipat els primers 5 dies de cada mes, per transferència bancària al compte que indiqui la progenitora, anyalment revisada en funció de la variació de preus al consum publicat pel Govern (IPC), a comptar del proper mes d'abril.

- Pel que respecta al repartiment de les despeses extraordinàries de la filla A, vist el diferencial dels ingressos econòmics d'ambdues parts, s'escau establir un repartiment d'un 70% a càrrec del progenitor, i, l'altra 30% a càrrec de la progenitora.

1.3. La representació processal de D va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 13 de setembre del 2026, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que acordava desestimar aquest recurs i confirmar íntegrament la decisió de la primera instància.

1.4. L'1 d'octubre del 2026, la representació processal de D va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 13 de setembre del 2026, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a la "*tutela judicial efectiva*", reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de D

- D addueix que els tribunals ordinaris només s'han pronunciat respecte de les seves pretensions econòmiques, deixant imprejutjades totes les qüestions relatives a l'alternança dels progenitors en els dies festius, les vacances, els aniversaris i altres dates significatives.

- Segons el seu parer, aquesta circumstància vulnera els seus drets a la jurisdicció, a la defensa i a la "*tutela judicial efectiva*".

- La Sala Civil considera que, atès que hi ha un procediment de menors en risc obert, cal primerament resoldre aquest expedient, abans de poder tractar el procediment ordinari, el qual està suspès des de l'any 2020.

- Retreu a la justícia ordinària tenir obert el procediment de menors en risc des de l'any 2021 i no resoldre'l de manera definitiva, ja que en tractar-se d'una situació familiar, si les resolucions judicials no s'adopten amb celeritat es buiden de contingut i, a més, les seves conseqüències són de difícil reparació.

- Posa en relleu que la seva filla gran es troba sota la seva guarda i custòdia de manera exclusiva i

que no existeix cap resolució judicial que reculli aquest fet.

- També retreu que si l'existència del procediment de menors en risc impedeix el pronunciament respecte de les qüestions abans esmentades, també hauria d'impedir la resposta de les qüestions materials. Considera que els tribunals no poden contestar únicament aquelles peticions que els hi semblin oportunes.

- Sigui com sigui, insisteix en què un expedient de menors que paralitza poder recórrer unes mesures provisionals adoptades en un procediment de família anterior no pot durar 5 anys sense tenir encara avui cap resolució judicial definitiva.

- Conclou que si els tribunals ordinaris han pogut entrar "*a conèixer i modificar*" en part una resolució judicial, la qual es trobava suspesa per l'existència d'un expedient de menors, però no han pogut pronunciar-se sobre la resta de les seves peticions, han vulnerat els seus drets fonamentals anteriorment esmentats.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que revoqui la resolució judicial impugnada, per tal que la Sala Civil dicti una nova resolució mitjançant la qual s'apreciïn els drets fonamentals invocats, i que retorni la causa al Tribunal *a quo*, el qual i en atenció a aquesta vulneració, caldrà que resolgui sobre la totalitat de les peticions sol·licitades en l'escrit del 19 de juny del 2025.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- De manera prèvia, la Sala Civil exposa els antecedents d'aquesta causa que justifiquen la dilatada resolució de l'expedient de menors en risc: 1) del matrimoni sorgit entre ambdós progenitors van néixer dues nenes, la gran, A, nascuda el X de novembre del XXXX, i, la petita, B, nascuda el X de novembre del XXXX; 2) en existir insalvables desavinences entre els progenitors, el 10 de novembre del 2021, la Secció Civil 5 de la Batllia va dictar una sentència de separació que va acordar la separació mateixa, l'atribució del domicili conjugal i la liquidació del règim econòmic matrimonial. No va resoldre de manera definitiva les mesures directament relatives a les dues filles, perquè en haver dictat unes mesures provisionals sobre la guarda i custòdia compartida de les menors (aute de l'1 de desembre del 2020), el coneixement de la problemàtica sorgida en torn a les menors va derivar a la Batllia Especialitzada en Menors (que va correspondre a la Secció de Menors 1, expedient 1000013/21; aute del 25 d'octubre del 2021); i, 3) així el procediment civil ordinari de separació va resultar parcialment suspès, mentre segueix en curs el procediment de menors en risc.

- La Sala Civil constata que és en el marc d'aquest procediment de menors en risc que la progenitora va demanar una modificació (com ja havia fet en altres ocasions), les mesures referides a aquelles recollides en l'aute de l'1 de desembre del 2020 relatives a la guarda i custòdia de la seva filla gran, (procediment civil general de separació expedient 5000734/20), sense esmentar que havien estat ratificades mitjançant un aute del batlle de menors del 2 de febrer del 2022, confirmat per aquesta Sala, el 7 de febrer del 2023 (TSJC 057/22).

- També recorda que el batlle de menors va dictar un aute del 22 de setembre del 2025 en què rebutjava la demanda, perquè estava referida a un altre procediment diferent al de menors en risc que és aquell que ara està en curs. Aquest aute és ferm, perquè D no el va recórrer en apel·lació.

- La Sala Civil exposa que l'apel·lant insisteix en què s'atenguin les seves pretensions referides al procediment ordinari de família (que la guarda i custòdia de la seva filla gran li sigui atribuïda en exclusiva, el repartiment de vacances i el de dies festius), ja que no havien estat resoltes pel batlle de menors i per aquesta raó demana la nul·litat de les actuacions. Subsidiàriament, impugna l'import de la pensió d'aliments i la distribució percentual de les despeses extraordinàries.

- Pel que fa a la nul·litat de les actuacions, la Sala Civil reitera que la demanda de modificació de mesures de divorci a l'empara de l'article 299 del Codi de procediment civil que va presentar D, el 19 de juny del 2025, ja va ser resolta en contra de la seva pretensió, mitjançant l'aute de la Secció de Menors 1 de la Batllia del 22 de setembre del 2025. I les raons continuen vigents: la seva discrepància sobre la guarda i custòdia de la seva filla gran està ubicada en el procediment de menors desemparats i mentre aquest no es resolgui i es pugui reconduir a la millor solució beneficiosa per la menor amb l'ajuda dels professionals que hi intervenen, cal estar a aquest procediment i no al procediment civil de família ordinari (5000734/20) que es troba suspès.

- Per tant, en aquest procediment no es poden demanar mesures alienes a la seva finalitat (la protecció dels menors en risc) i que estan sent objecte de nombroses actuacions, ateses les dificultats que reiteradament sorgeixen.

- Per consegüent, declara que no es pot atendre a la petició de nul·litat de les actuacions, ni a la retroacció del procediment.

- Altrament, exposa que des de novembre del 2023, la filla gran va deixar d'acomplir amb la guarda i custòdia repartida per setmanes amb el seu progenitor i es va quedar sempre en el domicili de la mare i manifesta que mentre es treballa sobre el bloqueig de la menor en relació amb el seu pare i

amb l'ajuda actual d'una psicòloga sistèmica, el batlle de menors va estimar que no calia forçar la situació de retornar a la guarda compartida setmanal per no causar més sofriment a la menor.

- No obstant això, exposa que a petició del Ministeri Fiscal, el batlle va convocar una compareixença amb totes les parts implicades i que es va centrar en la qüestió econòmica (pensió d'aliments a càrrec del pare i distribució de les despeses extraordinàries) i d'aquesta manera resoldre el tema de la manutenció de la filla gran des de la realitat actual i sense perjudici d'allò que es pugui resoldre un cop finalitzades totes les intervencions vinculades al seu estat emocional i equilibri afectiu. Arran d'aquesta compareixença es va demanar als progenitors que aportessin documentació relativa a la seva capacitat econòmica i un cop aquesta va ser lliurada, va resoldre que calia reequilibrar aquest aspecte, fixant a càrrec del pare una pensió de 450,00 € mensuals per a la seva manutenció a casa de la mare i fer un repartiment de les despeses extraordinàries del 70% a càrrec del pare i de la resta a càrrec de la mare.

- Així doncs, la Sala Civil circumscriu la seva decisió a aquesta qüestió i constata que el batlle va ponderar els ingressos de cada un dels progenitors, així com el fet que el pare es fes càrrec de totes les despeses de la filla petita (malgrat que segueix en situació de custòdia compartida), com les despeses ordinàries que precisen les menors i que no tenen cap peculiaritat que sobresurti de les pròpies de les nenes de la seva edat. Afegeix que el repartiment de les despeses extraordinàries no ha de quedar-se en la meitat, sinó en un 70-30% doncs les necessitats de les filles ja no són les de l'any 2022. La mare afirma que ha de sufragar un lloguer de l'habitatge, però aquest extrem no ha quedat acreditat.

- Per tant, conclou que aquestes decisions estan dins els paràmetres que la jurisprudència ja ha vingut establint en les despeses ordinàries d'un menor al nostre país, i que la ponderació de la proporcionalitat entre els ingressos d'ambdós progenitors i les necessitats de les menors, que estan en paràmetres de la normalitat, és plenament compartida per la Sala.

- Per aquests motius, desestima el recurs d'apel·lació i confirma íntegrament la decisió de la primera instància.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest recurs d'empara planteja un greuge d'incongruència omissiva que, segons el parer de D,

ha vulnerat els seus drets a la jurisdicció, a la defensa i a la "*tutela judicial efectiva*".

El procés en què s'ha produït la infracció constitucional al·legada és un expedient de menors de tipus contenciós, en el qual D va demanar la modificació de mesures aprovades judicialment respecte de les seves dues filles, tant en l'aspecte econòmic, com en el del repartiment del temps d'ambdues menors amb cada un dels seus progenitors. La Batllia de Menors 1 (Civil), en l'expedient de Menors en Risc 1000013/21, es va pronunciar únicament sobre les qüestions relatives a la pensió d'aliments i a les despeses extraordinàries i va estimar parcialment la petició de D. El seu recurs d'apel·lació va ser desestimat, mitjançant un aute de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia (131/2026) del 13 de setembre del 2026, contra el qual s'interposa aquest recurs d'empara.

L'examen del recurs d'empara i dels autes de la jurisdicció duen a aquest Tribunal Constitucional a considerar que les infraccions denunciades manquen manifestament de contingut constitucional, cosa que deriva en la inadmissió a tràmit del recurs, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3.2. En relació amb la incongruència, en la sentència del 9 de setembre del 2026, recaiguda en la causa 2026-42-RE, declaràvem que:

"*La congruència de les decisions judicials consisteix en una correspondència entre allò que sol·liciten les parts i allò que resol el tribunal. En particular, la incongruència per omissió (ex silentio) es produeix quan no hi ha resposta a una pretensió formulada en temps i forma.*

Sens dubte, el dret a la jurisdicció pressuposa inicialment la possibilitat que tot ciutadà vagi als tribunals per defensar els seus drets. Tanmateix, aquest dret és il·lusori si el tribunal no es pronuncia sobre les pretensions deduïdes en el procés. L'absència d'una resposta judicial es configura així com a una vulneració del dret a la jurisdicció, protegit a l'article 10.1 de la Constitució".

El greuge del recurs d'empara consisteix exactament en una incongruència omissiva, ja que atès que es va sol·licitar que la Batllia es pronunciés no només sobre les pretensions econòmiques esmentades, sinó també sobre el repartiment del temps de les filles amb cada un dels seus progenitors, el batlle es va limitar a la primera qüestió.

Per consegüent, el marc constitucional d'aquest greuge és el del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10.1 de la Constitució. En canvi, no correspon al del dret a la defensa en aquest cas, en el qual D era la persona peticionària de la modificació de les mesures. Tampoc el del dret a la "*tutela*

judicial efectiva" esmentat, que no figura a la Constitució en aquests termes.

3.3. Per a la millor comprensió d'allò que va succeir és convenient fer un resum dels fets.

En síntesi, davant la crisi matrimonial dels progenitors, mitjançant un aute de l'1 de desembre del 2020, es van adoptar mesures provisionals sobre la guarda i custòdia de les dues filles menors. El 25 d'octubre del 2021, la Batllia va obrir l'expedient de menors en risc, de manera que la sentència de separació del 10 de novembre del 2021 posterior no es va pronunciar sobre les mesures provisionals i es va ocupar d'altres matèries, com l'atribució del domicili conjugal i la liquidació del règim econòmic matrimonial. Segons la Sala Civil, D va sol·licitar, en diverses ocasions, modificar les mesures relatives a la guarda i custòdia de la seva filla A, establertes en l'aute de l'1 de desembre del 2020 esmentat, sense aconseguir-ho, ja que van ser ratificades per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, el 7 de febrer del 2023.

Així les coses, des de novembre del 2023, la filla A va deixar de complir amb la guarda i custòdia repartida per setmanes entre els dos progenitors i va quedar sempre en el domicili de la mare. El batlle de menors va considerar que no calia forçar la situació per tornar a la custòdia compartida setmanal per tal de no causar més patiments a la menor.

En aquest context, el 19 de juny del 2025, D va fer la petició al batlle de menors, que està a l'origen del procés objecte d'aquest recurs d'empara.

3.4. En el seu recurs d'apel·lació, D va plantejar davant la Sala Civil la incongruència omissiva en què, segons el seu parer, havia incorregut el batlle de menors. L'aute de la Sala Civil explica, en el seu fonament jurídic segon, les raons per les quals no és procedent pronunciar-se sobre el repartiment del temps de les menors amb els seus progenitors.

En particular, exposa que el procediment civil de família ordinari (núm. 5000734/20), en el qual correspondria revisar el règim de visites i d'estàncies amb els progenitors, es troba suspès mentre es tramita el procediment de menors en risc (núm. 1000013/2021). La sol·licitud de D incloïa, d'una banda, la fixació d'una nova pensió d'aliments a càrrec del pare per a la seva filla A, amb el repartiment de les despeses extraordinàries entre els progenitors, i, d'altra banda, el règim d'estància i de visites. La primera mesura sí que s'emmarca en un procediment de menors en risc, i, per aquest motiu, el batlle de menors s'hi va pronunciar, assignant una pensió de 450,00 € mensuals i un repartiment del 70-30% de les despeses extraordinàries. Però la segona mesura no: caldria anar al procediment civil de família ordinari, avui suspès, atès el caràcter preferent del procés de protecció de menors en risc. Per aquest motiu la Sala Civil conclou que:

"*Per tant en aquest procediment no es poden demanar mesures alienes a la seva finalitat (la protecció de menors en risc) i que estan sent objecte de nombroses actuacions ateses les dificultats que reiteradament sorgeixen*".

3.5. D diu que el raonament de la Sala Civil hauria d'haver conduït a no pronunciar-se sobre cap de les dues peticions, però en canvi ho va fer sobre una d'elles.

El Tribunal Constitucional no pot compartir aquest argument, ja que el sosteniment econòmic dels menors, al qual s'encamina la pensió d'aliments i la previsió de les despeses extraordinàries, afecta de manera clara la seva situació de risc. En canvi, el repartiment del temps dels menors entre els progenitors, per exemple en vacances escolars i en aniversaris, només és susceptible d'afectar al risc en comptats casos de violència o de maltractaments, que no han estat al·legats en aquest cas.

3.6. El dret a la jurisdicció obliga els tribunals a pronunciar-se sobre les pretensions deduïdes per les parts en temps i forma. Però, no és forçós fer-ho sempre sobre el fons d'aquestes pretensions, en particular, quan hi ha una raó processal que ho impedeix. Una resposta processal pot ser perfectament respectuosa amb aquell dret fonamental.

La intervenció de la Batllia en assumptes de menors, en particular en cas de risc, es regula en la Llei 14/2019, del 15 de febrer, qualificada dels drets dels infants i dels adolescents. Es tracta de procediments encaminats a la seva pròpia finalitat, als quals no poden acumular-se altres tipus de pretensions.

La resposta de la Sala Civil és plenament respectuosa amb el dret a la jurisdicció i no incorre en cap tipus d'incongruència omissiva. Resol de manera fonamentada sobre la improcedència d'un pronunciament judicial com aquell demanat en el marc del procediment de menors en risc.

3.7. D'altra banda, en el recurs d'empara, la recurrent indica que el procediment de menors en risc ha durat "*com a mínim cinc anys sense tenir a dia d'avui cap resolució judicial que posi fi a dit procediment de menors*". Tanmateix, no proporciona cap informació sobre la seva actuació en aquest procediment, ni sobre els possibles motius d'aquesta durada, ni tampoc afirma que hagin existit dilacions indegudes. La Sala Civil, en el paràgraf anteriorment transcrit, referint-se a aquest procediment, assenyala "*nombroses actuacions ateses les dificultats que reiteradament sorgeixen*".

Així les coses, atès que el recurs d'empara no invoca, ni tan sols en substància, la vulneració del dret a una durada raonable dels judicis, aquest no pot ser objecte d'examen pel Tribunal Constitucional.

3.8. Per consegüent, l'estudi de l'aute de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia posa de manifest que no ha existit una incongruència omissiva, sinó una resposta processal fonamentada en Dret. La infracció al·legada del dret a la jurisdicció manca manifestament de contingut constitucional. Això determina la inadmissió a tràmit d'aquest recurs, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3.9. Atès que aquest recurs afecta a menors, el Tribunal Constitucional decideix anonimitzar la seva decisió a efectes de publicació.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. Acordar l'anonimització dels recurrents a efectes de la publicació d'aquesta resolució.

2. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2026-81-RE interposat per la representació processal de D contra l'aute del 13 de setembre del 2026, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

3. Notificar aquest aute a la representació processal de D, a la Secció de Menors 1 (Civil) de la

Batllia, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

4. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 16 de novembre del 2026.

Pere Pastor Vilanova — President

Víctor Torre de Silva López de Letona — Vicepresident

Jean-Yves Caullet — Magistrat

Joan Manel Abril Campoy — Magistrat